

Arbejdsgruppe "Environmental Sound Solutions" – Møde 04

Opsummering af **møde #04, 31. august, 2021.**

Formål: At gennemgå seneste webinar smat planlægge fremtidige webinarer indenfor arbejdsgruppens hovedområde.

Dagsorden:

1. Webinars:
  - a. Follow-up on proposals and ideas from meeting # 03 including additional comments and proposals.
  - b. Proposals for possible speakers
2. Collaborative projects, update of proposals, indication of possible project consortia
3. Other ideas for Danish Sound Cluster activities
4. A.O.B.

Ud over dagsordenens punkter, startede mødet med en opfølgning på det webinar omkring **"Varmepumper"**, som DSC, efter oplæg fra arbejdsgruppen, havde gennemført onsdag den 25. august, 2021, se også <https://danishsoundcluster.dk/stoej-fra-varmepumper-koeleanlaeg/>

Bred enighed om, at webinarret havde været rigtig godt. Der måtte gerne have været mere tid til diskussion. Selv om webinarret, der var fastlagt til 1½ time, tog omkring 2 timer, var der mange elementer, som ikke nåede at blive belyst i dybden.

Ønske om at få en god opfølgning, bl.a. opfølgning i pressen. Vi tror ikke på effekten af pressemeddelelser, så en klumme til de større dagblade/Børsen ønskes. Vi forsøger at lave en klumme, som sendes til ét eller flere dagblade.

Ad 1: Oplæg til webinarer

#	Forslag til webinarer	Baggrund
1	Støj fra ventilationsanlæg	"Frivillig bæredygtighedsklasse" Udskudt, forventes klar ved august møde
2	Nabostøj	Bør dels op på flere webinarer. Første webinar med fokus på boligstøj suppleret med trafikstøj: <ul style="list-style-type: none"> Nabostøj publikation (Birgit Rasmussen) Antropologisk tilgang (Sandra Lori Petersen) Perceptuel vurdering (Torben Holm Petersen)
3	Støj ved varmepumper/Luft-til-luft køleanlæg	Grøn omstilling medfører støjudfordring
4	Trafikstøj	Nye løsninger, nye trafikmønstre. I første omgang fokus på "Soundscapes", ref. Område 6. Senere "Trafikstøj".
5	Støjreduktion, nye vinduestyper	Russervinduer, "active noise cancellation" Forsøges koordineret inden august møde

#	Forslag til webinarer	Baggrund
6	"Soundscapes"	Den menneskelige perception af støj Planlægning af "den gode by" Muligvis to webinarer: <ul style="list-style-type: none"> Stilleområder (svensk webinar?, KU forskning) Hvad er soundscapes, og hvordan kan det måles?
7	Vindmøllestøj	<ul style="list-style-type: none"> Lars Sommer Søndergaard, FORCE, "Deko-wind" projekt + DTU & Siemens Bo Søndergaard, Sweco. Jesper Mogensen, Miljøministeriet Muligvis input til SoundDay 2021
8	Støj-webinarer for "dummies"	Mere generelle kurser til en bredere kreds af virksomheder. Er nogen i gang med projektoplæg

#	Emne	Baggrund/detaljer
1	Støj i forbindelse med ventilationsanlæg	Tidsplan: Ændret til sidst på 2021. Resultater til brug ved webinarret vil først foreligge senere. Når resultater er tilvejebragt, tages emnet op igen
2	Nabostøj	<p>Stigende erkendelse af at nabostøj i virkeligheden lægger op til 2 eller 3 webinarer med forskelligt sigte:</p> <ol style="list-style-type: none"> Indendørs støj (ventilation, vaskemaskiner, naboer imellem, mv, arbejdsro, når man er henvist til hjemmearbejdsplads, osv.) Bygningsklassificeringen sigter mod indendørs støj (i Norge medtager man også udendørs støj i klassificeringen). Foredragsholdere: <ul style="list-style-type: none"> Nabostøj publikationen (Birgit Rasmussen) Antropologisk tilgang til nabostøj (Sandra Lori Petersen, KU) Perceptuel vurdering (Torben Holm Petersen, FORCE) Evt. en af de norske deltagere fra DS-webinar, 21.juni,2021: Tønnes Ognedal, Brikker & Strand, N, og Jan Anders Marhein, Flydirektoratet, N. Kunne også have et element af trafikstøj i relations til boligen. Udendørsstøj (adfærdsstøj) meget oppe i tiden med fester, Soundbokse, Nordhavn, Islandsbrygge, mv. Egner sig bedste til et webinar med fx 2 indlæg og så en god paneldiskussion, da vi er ude efter holdningsændringer) Vi mangler navne på deltagere. Forslag: <ul style="list-style-type: none"> Direktør fra Soundboks Politiker fra Københavns Kommune Andre. ? Konstruktionsstøj (Industri til private) Metrobyggeri, store byggerier i byen, osv. <p>Vi sigter på i første omgang at holde webinar med sigte på indendørs støj. Her er der forslag til indlægsholdere, og emnet er mere klart og afgrænset. Konstruktionsstøj har lavest prioritet i øjeblikket.</p>
3	Støj ved varmepumper/luft-til-luft køleanlæg	<p>Webinar afholdt den 25. august, 2021.</p> <p>Godt webinar med fin bredde i indlæggene.</p> <p>Der udfærdiges kronik, som indsendes til ét eller flere dagblade.</p> <p>I efterfølgende møde tager vi emnet op igen for at overveje, hvad vi kan gøre yderligere for at sikre godt fokus på sagen og bidrage til, at der kommer gode løsninger på støjudfordringen, så den grønne omstilling ikke bliver generet unødigt af manglende folkelig accept til indførsels af varmepumper – i hvert fald pga. af støjgener.</p>

#	Emne	Baggrund
4	Trafikstøj	<p>Underudvalg har holdt møde og har idéer omkring emnet. Emnet er meget bredt, og der er behov for at få fokus på mere afgrænsede områder.</p> <p>Ud over "Soundscapes", se emne under pkt. 6, er der på det seneste kommet fokus på "Stilleområder", et ellers uopdyrket område. Københavns Universitet, KU, har lavet en undersøgelse for Vejdirektoratet, hvor man forsøger at værdisætte det økonomiske i at sikre, at naturområder bevares uden stor støjpåvirkning, fx motorveje, som lægges gennem området, se https://static-curis.ku.dk/portal/files/276273298/IFRO_Rapport_299.pdf</p> <p>Jesper Sølvér Schou, lektor og sektionsleder på Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) på Københavns Universitet har stået i spidsen for projektet. Universitet vil meget gerne fremlægge resultaterne, se også: https://ing.dk/artikel/kroner-oerer-paa-larmen-saa-meget-maa-vejstoej-koste-249447</p> <p>Tager udgangspunkt i, hvordan man kan arbejde med støjkostningen, når man planlægger ny vej. Har fokus på det, som ikke kommer med i en traditionel beregning af miljøpåvirkning. I sidste ende er økonomi afgørende, og den nye model kan være bidragende.</p> <p>Forslag til indlæg på webinar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. KU, fx Jesper Sølvér Schou om den nye model for vurdering af stilleområder. 2. Vejdirektoratet omkring vurdering af støj i forbindelse med vejanlæg (måske Jakob Fryd?) 3. Peter Olesen, modtager af "Stilhedsprisen 2021", se også Bilag 2 4. En person fra FORCE (mulig kandidat, fx Søren Vase Legarth fra SenseLab, Torben Holm Petersen, eller Per Finne omkring "auralisering"). <p>Auralisering kan indgå, men demonstration med lydseksempler egner sig ikke til Zoom webinar. Derfor er tanken, at hvis det medtages i webinar, så kun fokus på det tekniske i auralisering, men ikke demo med lydseksempler.</p> <p>Derimod bør vi på "SoundDay 2021" inddrage demonstration af Auralisering, så deltagere kan opnå godt indblik i styrken i denne form for anskueliggørelse.</p> <p>Et andet fokus til opfølgende webinar, kunne være omkring kravene til bilerne, ikke mindst dækstøj. Motorstøj er underlagt EU-krav og er ikke et stort problem i dag – slet ikke med el-biler. Vi skal næppe fokusere på krav til bilerne, da det er krav, som EU fastsætter, og der er ingen bilindustri i Danmark.</p> <p>Dækstøj er derimod et stigende problem, bredere dæk og anden sammensætning af materialer for at klare den større vægt af biler (el-biler er tungere), medfører øget støj. Dertil kommer samspil med asfaltbelægning. I Holland anvendes mere støjsvag asfalt.</p> <p>En udfordring med el-biler og støj kan også være støj i forbindelse med opladning. Opladnings-stationer til busser ved endestationer vil betyde støjgener (gnister, store opladeanlæg, som skal køles, osv.). I det hele taget vil stigende brug af hurtigladere også medføre øget støj, da hurtigladere betyder stor energioverførsel, derfor behov for meget køling. Samtidigt skal bilens batteri også køles, hvorfor bilens køleanlæg går i gang under opladning.</p>

#	Emne	Baggrund
5	Støjreduktion og nye vinduesløsninger	<p>Underudvalg har afholdt møde om emnet.</p> <p>Fokus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Russer vinduer". • Lydskodder (brugt i Folehaven) <p>Der tages kontakt til boligselskaber og Rambøll, som stod for løsningen med lydskodder i Folehaven. Endvidere kontakt til Miljøstyrelsen, samt til Lars Søndergaard har udført målinger på "russer vinduer".</p> <p>Den lille arbejdsgruppe forventer at være klar med oplæg inden udgangen af august. Derefter kan DSC sekretariatet kontakte gruppen omkring detaljer for et webinar.</p>
6	Soundscapes	<p>Usikkerhed omkring, hvordan vi angriber emnet: "Soundscapes". Det er endnu et "nyt område" i en dansk kontekst, så vi har behov for at få et bedre grundlag til at vurdere mulighederne.</p> <p>Forslag: vi laver en lille AdHoc arbejdsgruppe dedikeret til emnet. Det foreslås, at vi inviterer en repræsentant fra hver af følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljøstyrelsen • Vejdirektoratet • Banedanmark • Metroen • Måske andre <p>Der laves oplæg til invitation. Derefter går vi i gang med at invitere folk til et videomøde, hvor sigtet er at planlægge et webinar (indlæg og paneldiskussion) omkring Soundscapes.</p> <p>Som tidligere diskuteret bør deltagere i selve webinarer også omfatte politikere, kommuner, mv. .</p>
7	Vindmøllestøj	<p>Mulige foredragsholdere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lars Sommer Søndergaard, FORCE. Deko-wind projektet er klar sidst på efteråret. Her vil DTU og Siemens også kunne bidrage. • Bo Søndergaard, Sweco, vil kunne bidrage med: Hvorfor er standarderne i dag, som de er? Kan vi overhovedet tillade os at styre vindmøllerne dynamisk? (Norge har en anden tilgang end Danmark). • Jesper Mogensen fra Miljøministeriet vil være interessant at have med. Har været involveret i stort set alle de relevante bekendtgørelser. • Aarhus (har netop haft indlæg omkring 'wind-turbine' støj og det er også et RK-projektområde hos FORCE) <p>En del af emnet kan evt. bruges til et indlæg på SoundDay 2021, 17. november, 2021, hvor der sandsynligvis også vil være pressedækning.</p>
8	Støj-webinarer for "dummies"	<p>Forudsætter sikkert et forprojekt til udvikling af kursusmateriale. Udskydes indtil videre</p>

Ad 2: Samarbejdsprojekter

Indkaldelse til samarbejdsprojekter er nu ude fra Danish Sound Cluster med deadline for ansøgning til projekter den 1. oktober, 2021. Vi afventer, hvad der måtte indkomme på vores område.

Ad 3: Andre forslag

SoundDay 2021 løber af stablen onsdag den 17. november, 2021. Arrangementet afholdes på AAU-CPH i Sydhavnen, København (A. C. Meyers Vænge 15, 2450 København).

Ad 4: Evt.

Næste møde afholdes: **Torsdag 21. oktober, 2021, kl. 14:30 til 15:30.**

Bilag 1: Deltagere i mødet

Birgit Rasmussen	AAU-CPH Bygningsforskning	Senior forsker
Jens Oddershede	FORCE Technology	Senior konsulent
Douglas Manvell	DMdB	Founder and Director
Claus Blaabjerg	HBK	Innovation Manager
Jakob Fryd	Vejdirektoratet	Chefkonsulent
Torben Vilsgaard	Danish Sound Cluster	Direktør
Birger Schneider	CHAMAJ Consult ApS	Direktør

Bilag 2: Mails

Uddrag af mail til DSC-ENV gruppen 28. juni 2021 22:31

PS – Nyt fra Foreningen "Vi Elsker Stilhed":

Stilhedsprisen 2021 blev 18/6 overrakt til journalist og forfatter Peter Olesen J

Se <https://vielskerstilhed.dk/uddeling-af-stilhedsprisen-2021/>

Note: Foreningen "Vi Elsker Stilhed" har ifølge <https://vielskerstilhed.dk/> over 2000 medlemmer og uddeler med nogle år imellem en Stilhedspris. - Processen var, at foreningens 2000 medlemmer havde mulighed for at foreslå virksomheder, organisationer og personer, som de mener skal æres for at bidrage til stilhed, fred og ro. Medlemmerne havde i 2021 sendt 23 forslag, hvoraf bestyrelsen nominerede 7 til afstemning blandt medlemmerne. Men ellers kender jeg intet til processen. Hørte først om foreningen i april, da jeg blev spurgt, om jeg ville nomineres (det blev til en 2.plads til mig).